

Sporten en bewegen voor mensen met een beperking: de inzet van de buurtsportcoach

Factsheet 2020/41

Kirsten Gutter & Caroline van Lindert

Figuur 1. Associaties bij een inclusieve samenleving: 25 meest genoemde woorden door buurtsportcoaches (520 woorden, n=104)

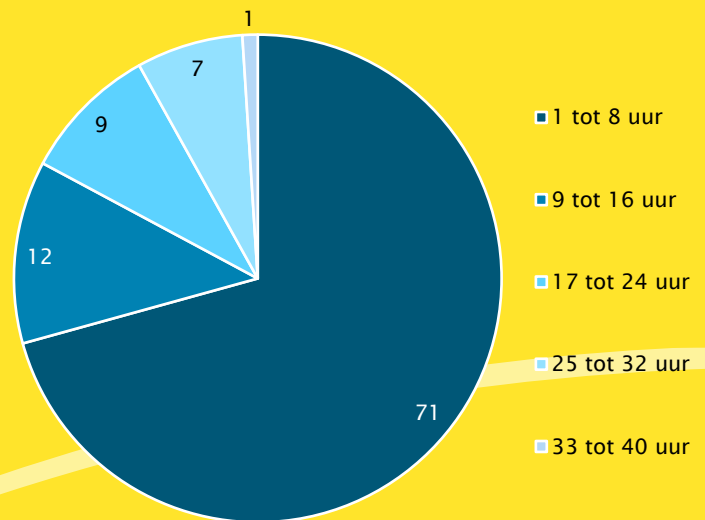
Bron: Buurtsportcoachpeiling, april 2020, Mulier Instituut
*Incorrecte antwoorden niet meegenomen

Inclusief sporten en bewegen

Dit factsheet gaat in op inclusief sporten en bewegen en de aanstelling en activiteiten van buurtsportcoaches die worden ingezet voor mensen met een beperking (n=104). Deze buurtsportcoaches zijn gevraagd wat zij onder inclusief sporten en bewegen verstaan en wat hun ervaringen ermee zijn. Inclusief sporten en bewegen is een van de ambities in het Nationaal Sportakkoord: dat iedere Nederlander een leven lang plezier kan beleven aan sporten en bewegen.

De buurtsportcoaches die worden ingezet voor mensen met een beperking denken bij een inclusieve samenleving vooral aan de kernwoorden 'iedereen', 'sport', 'meedoen', 'samen', 'bewegen', 'samenwerken' en 'toegankelijk(heid)' (figuur 1). Twee derde van de buurtsportcoaches is het (volledig) eens met de stelling dat van inclusie sprake is als mensen met en zonder beperking elkaar ontmoeten bij de sport- en beweegaanbieder (60%, niet in figuur). 21 procent is het hiermee (volledig) oneens. 71 procent van de buurtsportcoaches is het (helemaal) eens met de stelling dat sprake is van inclusie als mensen met een beperking in een eigen groep of vereniging willen sporten. 40 procent van de buurtsportcoaches is het niet eens en niet oneens met de stelling dat mensen met een beperking bij dezelfde aanbieder moeten sporten als mensen zonder een beperking. Bijna een kwart van de buurtsportcoaches is het met deze stelling (helemaal) oneens (23%) en 34 procent is het hier (volledig) mee eens. Met de stelling dat een inclusieve sport- en beweegomgeving is bereikt als iedereen in zijn of

Figuur 2. Aantal uur per week dat buurtsportcoaches die worden ingezet voor mensen met een beperking beschikbaar hebben voor de doelgroep (in procenten, n=99*)

haar eigen wensen en behoeften kan voorzien, is het merendeel van de buurtsportcoaches het (helemaal) eens (79%).

Inzet op doelgroepen

Gemiddeld hebben de buurtsportcoaches die worden ingezet voor mensen met een beperking een totale aanstelling van 29,8 uur (niet in figuur). Dit is vergelijkbaar met resultaten uit eerder onderzoek waaruit is gebleken dat buurtsportcoaches een gemiddelde aanstelling van 28 uur hebben (Van Lindert et al., 2017). Van de buurtsportcoaches die worden ingezet voor mensen met een beperking werkt 94 procent ook voor andere doelgroepen (niet in figuur). Dat buurtsportcoaches vaak meerdere doelgroepen combineren, blijkt ook uit ander onderzoek (Van Lindert et al., 2017). In deze peiling wordt bijna drie kwart ook ingezet voor ouderen (74%, niet in figuur), 68 procent voor personen met een lage sociaaleconomische status, 50 procent voor personen met een migratieachtergrond en 14 procent wordt ingezet voor LHBT-personen.

Buurtsportcoaches die worden ingezet voor mensen met een beperking hebben gemiddeld 8,4 uur per week en 32 procent van hun volledige aanstelling voor de doelgroep beschikbaar (niet in figuur). 71 procent van deze buurtsportcoaches heeft per week 1 tot 8 uur beschikbaar voor mensen met een beperking (figuur 2). Meer dan de helft van de buurtsportcoaches heeft per week tot 20 procent van zijn

Figuur 3. Activiteiten van buurtsportcoaches voor (inclusief) sporten en bewegen voor personen met een beperking (in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=104)

Bron: Buurtsportcoachpeiling, april 2020, Mulier Instituut

of haar volledige aanstelling beschikbaar voor deze doelgroep (54%) (niet in figuur). 13 procent heeft 81 tot 100 procent van de volledige aanstelling beschikbaar voor mensen met een beperking.

De ondertekening van het Nationaal Sportakkoord lijkt weinig invloed te hebben gehad op het aantal uur dat de buurtsportcoaches beschikbaar hebben voor mensen met een beperking. 84 procent van de buurtsportcoaches geeft aan dat het aantal uren gelijk is gebleven sinds de ondertekening van het Nationaal Sportakkoord (niet in figuur). Voor 13 procent van de buurtsportcoaches is het aantal beschikbare uren gestegen. In lijn hiermee geeft 70 procent van de buurtsportcoaches aan te verwachten dat het aankomende jaar het aantal beschikbare uren gelijk blijft, terwijl een kwart van de buurtsportcoaches verwacht meer uren voor personen met een beperking beschikbaar te zullen hebben (25%, niet in figuur).

De buurtsportcoaches worden ingezet op verschillende specifieke groepen mensen met een beperking. 58 procent van de buurtsportcoaches geeft aan te worden ingezet voor personen met

gedragsproblemen (o.a. autisme of ADHD/ADD) en 55 procent voor personen met een motorische beperking (bewegen) (niet in figuur). Iets minder dan de helft van de buurtsportcoaches wordt ingezet voor personen met een verstandelijke beperking (begrijpen) (48%). Ongeveer een derde van de buurtsportcoaches geeft aan dat er geen onderscheid wordt gemaakt tussen beperkingen en aandoeningen. Deze buurtsportcoaches worden ingezet voor iedereen die belemmeringen ervaart om te sporten en bewegen (32%).

Uitvoering en beoordeling activiteiten

Om inclusief sporten en bewegen voor mensen met een beperking te realiseren, verbindt ongeveer twee derde van de buurtsportcoaches die wordt ingezet voor deze doelgroep partijen en leggen zij samenwerkingsverbanden in de gemeente (63%, figuur 3). Gemiddeld geven de buurtsportcoaches de regionale samenwerking en afstemming met buurgemeenten een 6,6 (tabel 1). 42 procent van de buurtsportcoaches is het eens met de stelling dat het goed lukt om lokale partners te betrekken bij het ontwikkelen van beleid en activiteiten

Tabel 1. Gemiddelde beoordeling van stand van zaken ten aanzien van (inclusief) sporten en bewegen voor mensen met een beperking in de eigen gemeente door buurtsportcoaches die worden ingezet voor mensen met een beperking (n=104)

Financiële regelingen voor personen met een laag inkomen	6,7	Verstrekken/vergoeden sporthulpmiddelen	6,2
Begeleiding/toeleiding van mensen met een beperking naar sport en bewegen	6,7	De huidige sport- en beweegdeelname van mensen met een beperking	6,0
Regionale samenwerking/afstemming met buurgemeenten	6,6	De inzet van mensen met een beperking als vrijwilliger in de sport	6,0
Gastvrijheid/sociale toegankelijkheid van sport- en beweegaanbod/aanbieders	6,6	De mate waarin de sport- en beweegomgeving inclusief is	6,0
Fysieke toegankelijkheid en bruikbaarheid van sportaccommodaties	6,4	Bereikbaarheid sport- en beweegaanbod met (openbaar of eigen) vervoer	5,9
Bekendmaking/communicatie van voorzieningen en regelingen (bijv. via website van aanbod, vervoer, toegankelijkheid, sporthulpmiddelen)	6,3	Inzicht in wensen en behoeften mensen met een beperking	5,8
Deskundigheid trainers/coaches/vrijwilligers bij sport- en beweegaanbieders	6,2	Vervoersregelingen voor sporters met een beperking	5,7
(Variatie aan) mogelijkheden om te kunnen sporten en bewegen	6,2	Betrekken mensen met een beperking bij ontwikkeling beleid en activiteiten	5,4

Bron: Buurtsportcoachpeiling, april 2020, Mulier Instituut

voor mensen met een beperking (niet in figuur). Hiermee is 18 procent het oneens.

Iets meer dan de helft van de buurtsportcoaches voor mensen met een beperking organiseert en plant activiteiten aanbod voor de doelgroep (56%, figuur 3). De (variatie aan) mogelijkheden om te kunnen sporten en bewegen voor mensen met een beperking in de gemeente waar de buurtsportcoach actief is, wordt met een 6,2 gemiddeld beoordeeld (tabel 1).

52 procent van de buurtsportcoaches die wordt ingezet voor mensen met een beperking communiceert over het beschikbare aanbod voor de doelgroep via sociale media, internet of Uniek Sporten (figuur 3). Uniek Sporten zet zich in om via regionale samenwerkingsverbanden het sportaanbod voor mensen met een beperking te bevorderen. De helft van de buurtsportcoaches maakt gebruik van de Uniek Sporten website of app om vraag en aanbod voor mensen met een beperking bij elkaar te brengen (niet in figuur). 29 procent van de buurtsportcoaches is bekend met Uniek Sporten, maar maakt hier geen gebruik van. 12 procent is onbekend met Uniek Sporten, 10 procent heeft er wel eens van gehoord.

Bijna de helft van de buurtsportcoaches voor mensen met een beperking ondersteunt sportaanbieders bij het ontwikkelen van aanbod of het verbeteren van gastvrijheid en de toegankelijkheid voor de

doelgroep (49%, figuur 3). De gastvrijheid en sociale toegankelijkheid van sport- en beweegaanbieders wordt door de buurtsportcoaches met gemiddeld een 6,6 beoordeeld (tabel 1). De fysieke toegankelijkheid wordt gemiddeld met een 6,4 beoordeeld.

18 procent van de buurtsportcoaches voor mensen met een beperking doet behoeftenonderzoek bij de doelgroep om hun wensen en behoeften in het sporten en bewegen te achterhalen (figuur 3). Gemiddeld geven de buurtsportcoaches het inzicht in de wensen en behoeften van mensen met een beperking een 5,8 (tabel 1). 71 procent van de buurtsportcoaches is het (volledig) eens met de stelling dat om een (inclusieve) sport- en beweegomgeving te kunnen realiseren, mensen met een beperking zelf moeten aangeven wat zij wensen en kunnen (niet in figuur). 6 procent is het hier (volledig) mee oneens.

17 procent van de buurtsportcoaches betreft mensen met een beperking bij de ontwikkeling van beleid en activiteiten (figuur 3). De betrokkenheid van de doelgroep bij de ontwikkeling van beleid en activiteiten beoordelen de buurtsportcoaches gemiddeld met een onvoldoende: 5,4 (tabel 1). Het betrekken van mensen met een beperking bij het ontwikkelen van beleid is een belangrijk uitgangspunt van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap dat Nederland in 2016 heeft geratificeerd. Het doel van het verdrag is om drempels te verminderen zodat mensen met een beperking

onbeperkt kunnen deelnemen aan de samenleving. De Nederlandse overheid, inclusief alle gemeenten, is verplicht maatregelen te nemen. 61 procent van de buurtsportcoaches voor mensen met een beperking is onbekend met het verdrag (niet in figuur). Uit een andere vraag blijkt dat 70 procent van de buurtsportcoaches het (volledig) eens is met de stelling dat het een wettelijke taak van de gemeente is om (inclusief) sporten en bewegen voor mensen met een beperking mogelijk te maken. 9 procent is het hiermee (volledig) oneens.

Belemmeringen en benodigheden

De buurtsportcoaches zijn gevraagd welke belemmeringen zij ervaren bij het realiseren van (inclusief) sporten en bewegen voor mensen met een beperking. Zij geven aan dat de doelgroep beperkt in beeld is: het leggen van contact wordt moeilijk gevonden omdat de doelgroep niet vindbaar of bekend is. Mede hierdoor zijn de wensen en behoeften van mensen met een beperking voor (inclusief) sporten en bewegen onbekend.

“Het is AVG-technisch niet altijd mogelijk om de doelgroep te mogen benaderen.”

Wanneer de wensen en behoeften van de doelgroep wel bekend zijn, is de ervaring van de buurtsportcoaches dat de doelgroep zeer divers is. De diversiteit in wensen en behoeften is in het realiseren van aansluitend aanbod een belemmering:

“Het verschilt per individu erg wat de behoeftes zijn. Hierdoor is het lastig om mensen met een beperking met elkaar te laten sporten”

Daarnaast worden een gebrek aan financiële middelen (zowel bij de gemeente als bij verenigingen), draagvlak (bij verenigingen en samenwerkingspartners) en gekwalificeerd kader genoemd als belemmeringen in het realiseren van (inclusief) sporten en bewegen voor mensen met een beperking. Ook het ontbreken van vervoer(sregelingen) om de bereikbaarheid van het (regionale) sport- en beweegaanbod te vergroten is een belemmering.

Gevraagd wat in hun gemeente nodig is om meer personen met een beperking te laten sporten en bewegen geven buurtsportcoaches aan dat meer inzicht in (de wensen en behoeften van) de doelgroep nodig is. Daarnaast zouden mensen met een beperking meer geïnformeerd moeten worden over de mogelijkheden van de inzet van de buurtsportcoaches en het huidige sport- en beweegaanbod. Hiervoor is, zo geven de buurtsportcoaches aan, meer contact nodig met de deelnemers:

“We hebben meer contact nodig met de toekomstige deelnemers. We hebben verenigingen met een passend aanbod, we hebben aanbod vanuit de gemeente... maar hoe vinden we deelnemers?”

Andere benodigheden zijn financiële middelen, gekwalificeerd kader en meer (variërend) sport- en beweegaanbod.

Conclusie

Bijna alle buurtsportcoaches die worden ingezet voor mensen met een beperking, worden ook voor andere doelgroepen ingezet. Gemiddeld hebben zij 8,4 uur per week beschikbaar om (inclusief) sporten en bewegen voor mensen met een beperking te realiseren. Dit is gemiddeld 32 procent van hun volledige aanstelling. Dat betekent dat zij maar beperkt kunnen focussen op deze doelgroep. De voornaamste activiteiten die zij in dit tijdsbestek uitvoeren, zijn het verbinden van partijen en het leggen van samenwerkingsverbanden in de gemeente, het organiseren en plannen van aanbod, het communiceren van het aanbod en het ondersteunen van sportaanbieders.

De onbekendheid met (de wensen en behoeften van) mensen met een beperking is voor buurtsportcoaches een belemmering om (inclusief) sporten en bewegen voor deze doelgroep te realiseren. Toch voeren maar weinig buurtsportcoaches behoeftenonderzoek uit onder de doelgroep. Om een sport- en beweegomgeving te realiseren waar iedereen in zijn of haar eigen wensen en behoeften kan voorzien, zouden buurtsportcoaches actiever kunnen inzetten op het leren kennen en contact leggen met mensen met een beperking. Hiervoor is tijd en focus nodig.

Verantwoording

Voor dit onderzoek is in april 2020 een vragenlijst uitgezet onder het buurtsport- en cultuurcoachespanel van het Mulier Instituut en verspreid via sociale media. 213 buurtsport- en/of cultuurcoaches hebben deze vragenlijst ingevuld, waarvan 104 buurtsportcoaches hebben aangegeven één of meer uren te worden ingezet voor mensen met een beperking. Deze groep heeft samen in totaal 21 fte inzet op de doelgroep (landelijk is dit 227 fte ([Pulles et al., 2019](#))).

Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van [een verdiepende monitor](#) naar inclusief sporten en bewegen die het Mulier Instituut met subsidie van VWS uitvoert naar vijf verschillende bevolkingsgroepen, waaronder mensen met een beperking of chronische aandoening.